

Δάκρυα κατανύξεως (Όσιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 1 Σεπτεμβρίου, 2016

Μέσα στά θεόπνευστα κείμενα τοῦ ὀσίου Συμεών τοῦ Στουδίτη, ἀνάμεσα στίς ἄλλες θαυμάσιες διδαχές του, βρέθηκε γραμμένο καί τοῦτο: «*Ἀδελφέ, νά μήν κοινωνήσεις ποτέ σου τά Ἄχραντα Μυστήρια χωρίς **δάκρυα***». Αὐτό τό φύλαξε ὁ ἴδιος σ' ὅλη του τή ζωή, γι' αὐτό τό δίδαξε καί σέ μάς. Ἀλλά μόλις τ' ἄκουσαν μερικοί, ὄχι μόνο λαϊκοί ἀλλά καί μοναχοί ὀνομαστοί στήν ἀρετή, παραξενεύτηκαν καί εἶπαν: “Ἐμεῖς λοιπόν πρέπει νά μένουμε σχεδόν πάντα ἀκοινωνῆτοι, γιατί εἶν' ἀδύνατο νά κοινωνοῦμε κάθε φορά μέ δάκρυα”.

Ἀκούγοντας τους ἐγώ ὁ ἄθλιος, ἀποτραβήχθηκα κι ἔκλαψα πικρά. Ἀλλοίμονο στή τύφλωση καί τήν ἀναισθησία τους! Ἄν φρόντιζαν νά ἔχουν ἀδιάλειπτη μετάνοια, δέν θά τό ἔλεγαν ἀδύνατο. Ἄν εἶχαν καρπούς πνευματικούς, δέν θά ἦταν ἀμέτοχοι σ' αὐτό τό **θεῖο χάρισμα**. Ἄν ἀποκτοῦσαν γνήσιο φόβο Θεοῦ, θά παραδέχονταν πώς μπορεῖ κανεῖς νά κλαίει ὄχι μόνο ὅταν κοινωνεῖ, ἀλλά πάντα.

“Καί ὅμως”, λένε ἐκεῖνοι, “δέν εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εὐκολοκατάνυκτοι. Ὑπάρχουν πολλοί, πού ἔχουν μιά φυσική σκληρότητα. Αὐτοί δέν κλαῖνε οὔτε ὅταν τούς δέρνουν. Πώς λοιπόν μποροῦν νά μεταλαβαίνουν πάντα μέ δάκρυα;”.

Ἀλλά, ρωτάω κι ἐγώ, πώς συμβαίνει νά εἶναι ἄλλος δυσκολοκατάνυκτος καί ἄλλος εὐκολοκατάνυκτος; Πώς ἔγινε ἔτσι ὁ πρῶτος καί ἀλλιῶς ὁ δεύτερος; Ἀκοῦστε: Ὁ δυσκολοκατάνυκτος ἔγινε τέτοιος ἀπό προαίρεση κακή, ἀπό λογισμούς πονηρούς καί ἀπό ἔργα ἀμαρτωλά. Ὁ εὐκολοκατάνυκτος, ἀντίθετα, ἀπό προαίρεση καλή, ἀπό λογισμούς ἀγαθούς καί ἀπό ἔργα ἀρετῆς. Σκέψου καί θά δεῖς, ὅτι πολλοί ἄνθρωποι πού ἦταν καλοί, ἔγιναν κακοί διαμέσου αὐτῶν τῶν τριῶν: τῆς **προαιρέσεως**, τῶν **λογισμῶν** καί τῶν **ἔργων**. Καί ἄλλοι, πού ἦταν κακοί, ἔγιναν καλοί πάλι μ' αὐτά. Ὁ Ἐωσφόρος ἀπό ποῦ ἔπεσε; Δέν ἔπεσε ἀπό προαίρεση καί λογισμό πονηρό; Ὁ Καῖν ἀπό ποῦ ἔγινε ἀδελφοκτόνος, ἄν ὄχι ἀπό κακή προαίρεση καί πονηρούς λογισμούς φθόνου κατά τοῦ Ἄβελ; Καί ὁ Σαούλ ἀπό ποῦ παρακινήθηκε νά σκοτώσει τό Δαβίδ, πού τιμοῦσε καί ἀγαποῦσε πρωτύτερα; Ἀπό τή φύση του ἢ ἀπό τήν κακή του προαίρεση; Ἀσφαλῶς ἀπό τή δεύτερη, γιατί **κανένας δέν ἔγινε ἀπό τό Θεό πονηρός**. Ἀλλά τί θά ποῦμε καί γιά τούς ληστές, πού σταυρώθηκαν μαζί μέ τό Χριστό; Ὁ ἕνας, πού εἶχε ἀγαθή προαίρεση, πίστεψε καί παρακαλοῦσε μετανοημένος τόν Κύριο νά τόν πάρει μαζί Του στή βασιλεία Του. Καί ὁ ἄλλος, πού εἶχε πονηρή προαίρεση, ἀπιστοῦσε καί τόν ὀνειδίζε.

Ἐπομένως ὁ καθένας γίνεται εἴτε εὐκολοκατάνυκτος καί ταπεινός εἴτε δυσκολοκατάνυκτος καί ὑπερήφανος ἀπό τὴν αὐτεξουσιότητα τῆς προαιρέσεώς του. Γιὰ νὰ τὸ καταλάβετε ὁμως καλύτερα, ἀκοῦστε καί τὸ παρακάτω παράδειγμα.

Δύο ἄνθρωποι, ἴσως καί σαρκικοί ἀδελφοί, εἶναι συνομήλικοι, ὁμότεχνοι, ὁμόγνωμοι, ὅμοιοι σέ ὅλα. Συμβαίνει μάλιστα νὰ εἶναι καί οἱ δύο κακοί, ἄσπλαχνοι, φιλάργυροι, ἀκόλαστοι – μέ δυό λόγια, βουτηγμένοι μέσα στό βουρκο τῆς ἀμαρτίας. Αὐτοί λοιπόν οἱ δύο ἀδελφοί πᾶνε σέ μοναστήρι καί γίνονται μοναχοί. Ὁ ἕνας ἀπέχει ἀπ' ὅλα τὰ κακά, καί μέ πολύ κόπο κατορθώνει νὰ γίνει ἐνάρετος. Ὁ ἄλλος, ἀντίθετα, δέν κάνει τίποτα γιὰ νὰ βελτιωθεῖ. Γίνεται μάλιστα χειρότερος ἀπό πρῖν. Γιατί λοιπόν δέν κατόρθωσαν καί οἱ δύο τὴν ἀρετὴ ἢ δέν κυλίστηκαν καί οἱ δύο ὅμοια στὴν κακία; Ἐπειδὴ ὁ πρῶτος, μόλις μπῆκε στό μοναστήρι, ἄρχισε νὰ μιμεῖται τοὺς ἐναρέτους Πατέρες, νὰ προσέχει τὴν ἀνάγνωσι τῶν θείων Γραφῶν καί νὰ συναγωνίζεται τοὺς ἄλλους στὴ νηστεία, στίς προσευχές, στὴ σιωπὴ, στὴν κατάνυξι, στὴν πραότητα. Ὑπέμεινε ἀκόμα μέ προθυμία καί καρτερία τίς ταπεινώσεις, τίς θλίψεις καί τοὺς κόπους τῆς ἀσκήσεως χωρὶς γογγυσμό, ἔκανε ὅ,τι τὸν πρόσταζαν χωρὶς ἀντιλογία κι ἔτρεχε πρῶτος στίς πιό εὐτελεῖς ἐργασίες. Κοντολογῆς, ἔκανε μ' ἐπίγνωσι ὅλα ὅσα μᾶς διδάσκουν οἱ ἱερές Γραφές, γιὰ νὰ βρεῖ ἔλεος ἀπὸ τὸ Θεό καί νὰ συγχωρεθοῦν οἱ ἀμαρτίες του. Ὁ ἄλλος ὁμως δέν ἔκανε τίποτε ἀπ' αὐτά, καί ἔμεινε ἀδιόρθωτος, ὅπως ἦταν καί πρῖν γίνεσι μοναχός, γιὰ νὰ μὴν πῶ πῶς ἔγινε καί χειρότερος. Πῶς λοιπόν αὐτοὶ οἱ δυό τόσο ὅμοιοι ἄνθρωποι ἀκολούθησαν τόσο διαφορετικὸ δρόμο; Ἀσφαλῶς ἀπὸ τὴν καλὴ του **προαίρεσι** ὁ ἕνας καί ἀπὸ τὴν κακὴ ὁ ἄλλος.

Ἔτσι καί κάθε ἄνθρωπος δέν γίνεται εὐκολοκατάνυκτος ἢ σκληρόκαρδος παρὰ ἀπὸ τὴν προαίρεσὴ του, καθὼς καί ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ τοποθέτησι καί τὴν πολιτεία του. Γιατί **πῶς εἶναι δυνατό νὰ ἔχει δάκρυα κατανύξεως, ἐκεῖνος πού συνεχῶς διασπᾶται σέ χίλιες δυό μάταιες μέριμνες, καί δέν ἔχει νοῦ γιὰ προσευχὴ, γιὰ σιωπὴ, γιὰ ἡσυχία, γιὰ ἀνάγνωσι τῶν ἱερῶν βιβλίων; Πῶς μπορεῖ ν' ἀποκτήσει κατάνυξι, ἐκεῖνος πού περιεργάζεται «τοὺς πάντας καί τὰ πάντα», καί θέλει νὰ μαθαίνει τὸ καθετί καί ν' ἀνακατεύεται στίς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων; Ἐνας τέτοιος ἄνθρωπος πότε θά βρεῖ χρόνο ν' ἀναλογισθεῖ τίς ἀμαρτίες του, νὰ συντριβεῖ καί νὰ κλαψεῖ γιὰ τίς πτώσεις του, νὰ σκεφτεῖ καί νὰ μελετήσῃ τὰ σφάλματά του;**

Ὅποιος δέν κλείνει τὸ στόμα του γιὰ νὰ μὴν πεῖ ἄπρεπες ἢ περιττές κουβέντες, ὅποιος δέν κλείνει τ' αὐτιά του γιὰ νὰ μὴν ἀκούει μάταια κι ἀνώφελα λόγια, αὐτός δέν θυμᾶται τὴ φοβερὴ ἡμέρα τῆς Κρίσεως. Δέν σκέφτεται ὅτι θά σταθεῖ μπροστά στό φοβερό κριτήριον τοῦ Χριστοῦ γυμνός κι ἀνυπεράσπιστος, καί θά δώσει ἀπολογία γιὰ κεῖνα πού ἔκανε στὴ ζωὴ του. Αὐτός ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι δυνατό ν' ἀποκτήσει δάκρυα καί νὰ κλάψῃ ἀπὸ μετάνοια καί κατάνυξι, ἔστω κι ἂν ζήσῃ ἑκατὸ χρόνια. Καί **μπορεῖ νὰ πηγαίνει στὴν ἐκκλησία καί νὰ συμμετέχει στίς ἱερές ἀκολουθίες μαζί μέ τοὺς εὐσεβεῖς πιστοὺς, ἀλλά τὸ κάνει ἀπὸ συνήθεια,**

σάν μιά ρουτίνα, μέ άμέλεια καί όκνηρία. Γι' αυτό βγαίνει από τό ναό τοῦ Θεοῦ χωρίς ώφέλεια, καί δέν αισθάνεται καμιά αλλοίωση πρός τό καλύτερο στήν ψυχή του.

Άν λοιπόν θέλουμε δάκρυα, πρέπει νά βιάσουμε τόν έαυτό μας καί νά ύπομένουμε τίς θλίψεις, τίς ταπεινώσεις καί τούς πειρασμούς, θεωρώντας τόν έαυτό μας χειρότερο άπ' όλους τούς άνθρώπους. Άν θέλουμε κατάνυξη, πρέπει νά δουλέψουμε πρώτα σ' όλες τίς έντολές τοῦ Χριστοῦ. Ἡ κατάνυξη εἶναι μιά θεία φωτιά, πού διαλύει τά πάθη. Τά δάκρυά της πλένουν καί καθαρίζουν τή λερωμένη από τήν άμαρτία ψυχή μας. Κανένας άνθρωπος δέν αγιάσθηκε, δέν έλαβε Πνεῦμα Άγιο καί δέν έγινε κατοικητήριο τοῦ Θεοῦ, χωρίς νά καθαριστεῖ πρώτα μέσα στά δάκρυα τῆς κατανύξεως, τῆς μετάνοιας καί τῆς συντριβῆς.

Έκείνοι μάλιστα πού ισχυρίζονται ότι δέν μπορεῖ νά κλαίει κανείς κάθε μέρα, φανερώνουν έτσι πώς εἶναι γυμνοί από άρετή. Οἱ άγιοι Πατέρες μᾶς τό λένε καθαρά: **Έκείνος πού θέλει νά κόψει τά πάθη του, μόνο μέ τά δάκρυα θά τά κόψει. Κι εκείνος πού θέλει ν' άποκτήσει άρετές, μόνο μέ πένθος θά τό κατορθώσει.** Αλήθεια, σέ τί χρησιμεύουν τά έργαλεῖα μιᾶς τέχνης, όταν λείπει ό τεχνίτης, πού γνωρίζει νά τά μεταχειριστεῖ καί νά φτιάξει ό,τι θέλει; Δέν χρησιμεύουν σέ τίποτα. Σέ τί ώφελεῖ τόν κηπουρό νά σκάψει όλο του τόν κήπο καί νά φυτέψει κάθε λογῆς λαχανικά, άν δέν κατεβεῖ βροχή νά τά ποτίσει; Δέν τόν ώφελεῖ σέ τίποτα. Έτσι κι εκείνος πού μεταχειρίζεται τίς άλλες άρετές καί κοπιάζει νά τίς άποκτήσει, δέν ώφελεῖται καθόλου χωρίς τήν **άγία κατάνυξη**, τήν άπαραίτητη προϋπόθεση όλων τών άρετῶν.

Λοιπόν, άδελφοί μου, πρίν καί πάνω άπ' όλες τίς άρετές εἶναι ἡ **μετάνοια**, τό **πένθος** καί τά **δάκρυα**, πού ακολουθοῦν τό πένθος. Οὔτε πένθος γίνεται χωρίς μετάνοια, οὔτε δάκρυα χωρίς πένθος. Καί τά τρία εἶναι άλληλένδετα, καί δέν μπορεῖ νά ύπάρξει τό ένα χωρίς τά άλλα. Άς μή λέμε λοιπόν ότι εἶναι άδύνατο νά κλαῖμε κάθε μέρα, γιατί έρχόμαστε σέ αντίθεση μέ τόν Κύριο, πού μακάρισε όσους κλαῖνε, καί ύποσχέθηκε ότι θά γελάσουν από χαρά καί αγαλλίαση στήν ούράνια βασιλεία Του: *«Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ότι γελάσετε»*.

Γιά νά έρθει όμως καί σέ μᾶς ἡ χάρη τών δακρύων, πρέπει, όπως εἶπαμε, νά διαβάζουμε άδιάκοπα τά ιερά βιβλία, νά ύπομένουμε καρτερικά τίς θλίψεις, τούς έμπαιγμούς, τίς κατηγορίες καί τίς διαβολές, νά προσευχόμαστε στό Θεό γι' αυτούς πού μᾶς κάνουν κακό, νά ταπεινώσουμε τόν έαυτό μας σέ κάθε εύκαιρία, ν' άποφεύγουμε τή φλυαρία καί **νά μήν άσχολούμαστε μέ τούς άλλους, αλλά νά σκεφτόμαστε μόνο τίς δικές μας άμαρτίες** καί νά μετανοοῦμε βαθιά γι' αυτές. Κι άν δέν έχουμε δάκρυα, τουλάχιστο νά τά ζητᾶμε από τό Θεό. Ἡ αὐτομεμψία καί τό πένθος, πάντως, βοηθοῦν τήν ψυχή νά βρεῖ τήν κατάνυξη. Πρῶτος καρπός τοῦ πένθους γιά τίς άμαρτίες μας εἶναι τά δάκρυα, πού προσφέρονται στό Θεό σάν θυσία

εὐπρόσδεκτη καὶ καθαρίζουν τό ρύπο τῆς ψυχῆς. Κι ὅταν ἡ ψυχὴ ἔρθει σέ κατάσταση μετάνοιας κι ἀληθινοῦ πένθους, δέν περνάει οὔτε μιά μέρα δίχως δάκρυα, ὅπως ὁ προφήτης Δαβίδ, πού ἔλεγε: «Λούσω καθ' ἑκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου τὴν στρωμνὴν μου βρέξω».

Ἄς ἀγωνιστοῦμε λοιπόν κι ἐμεῖς νά μετανοήσουμε ἀληθινά, ν' ἀποκτήσουμε ἐπίγνωση τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων ἀμαρτημάτων μας καὶ νά καθαριστοῦμε ἀπ' αὐτά, ἀκούγοντας τὴν προτροπὴ τοῦ ἁγίου ἀδελφοθέου Ἰακώβου: «Καθαρίσατε χεῖρας ἀμαρτωλοὶ καὶ ἀγνίσατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. Ταπεινώθητε ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς».

(Ἀπό τό βιβλίο: “ΑΠΟΣΤΑΓΜΑ ΠΑΤΕΡΙΚΗΣ ΣΟΦΙΑΣ”, Ἱερᾶς Μονῆς Παρακλήτου, Ὠρωπός Ἀττική)

(Πηγὴ ἡλ. κειμένου: *hristospanagia*)